

แนวคิดและประสบการณ์ในการแก้ปัญหาความยากจน

“หมออาชีพ หมอมืออาชีพ”

การปลูกจิตสำนึกให้เกิดความสามัคคีปรองดองเพื่อรักษาและพัฒนาบ้านเมือง

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์

ประธานกิตติมศักดิ์

“มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์”

ฯพณฯ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ นำผู้บัญชาการเหล่าทัพเข้าเฝ้า ฯ
เมื่อคืน วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

คำนำ

ตลอดปี ๒๕๔๙ วาระดิถีมหามงคลสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ ๖๐ ปี พสกนิกรชาวไทย และองค์พระประมุขจากนานาประเทศต่างร่วมใจถวายพระพรชัยมงคลด้วยความจงรักภักดีจากพลังศักดิ์สิทธิ์นับล้าน ๆ คน ว่า “ขอจงทรงพระเจริญ” อันขจรขจายไปทั่วสากลโลกแต่ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช”

ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ผู้เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม “ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ จงรักภักดี” มาโดยตลอดได้แสดงปาฐกถาพิเศษ อันทรงคุณค่าตามอุดมการณ์ “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” ด้วยความห่วงใยและเป็นพลังใจให้เราท่าน “รักในหลวง ห่วงชาติไทย” อันเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ ทั้งยามปกติและยามวิกฤติ ดังปรากฏแจ้งในปาฐกถาทั้ง ๓ เรื่อง อันมีคุณค่ายิ่ง

ในวาระมงคลดิถีปีใหม่ มหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ.๒๕๕๐ มูลนิธิ ขอส่ง ส.ค.ส. สวัสดิปีใหม่ด้วยพรอันประเสริฐ บทพระราชนิพนธ์ของล้นเกล้า ๆ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ดังความว่า

“อายุ ประจวบร้อย ชวบปี
วรรณะ เจิดฉวี ผ่องแผ้ว
สุขะ เจริญศรี ไร้โรค
พละ ยงยอดแคล้ว คลาดพ้น ภัยพาล”

ประธานคณะที่ปรึกษามูลนิธิรัฐบุรุษ

วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๙

วัตถุประสงค์ของมูลนิธินิธิรัฐบุรุษ

๑. ส่งเสริมความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี ของคนในชาติ
๒. ส่งเสริม สนับสนุน ปลูกฝังค่านิยม และเผยแพร่วัฒนธรรมไปสู่ประชาชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
๓. ส่งเสริม การศึกษา การวิจัย และกิจกรรม เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
๔. ส่งเสริมกิจการด้านสาธารณสุข และการกีฬา
๕. ส่งเสริมการบรรเทาทุกข์ สงเคราะห์ชุมชน และสาธารณประโยชน์อื่น ๆ
๖. ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานของราชการและเอกชน หรือ องค์กรอื่น ที่มี วัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันเพื่อสาธารณประโยชน์
๗. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

คำบรรยาย

ของ

ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

“แนวคิดและประสบการณ์ในการแก้ปัญหาความยากจน”

แสดงที่ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วันที่ ๖ ก.พ. ๒๕๕๒ เวลา ๐๙.๐๐ น.

อธิการบดี คณบดี และผู้มีเกียรติ

ขอขอบคุณสถาบันฯ และคณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ที่กรุณาเชิญมาพูดในวันนี้ ผมถือเป็นเกียรติมากและรับเชิญด้วยความเต็มใจ

หัวข้อคำบรรยายที่คณะฯ กำหนดมอบให้ผมพูด เป็นเรื่องสำคัญยิ่งของชาติบ้านเมืองของเรา ผมเองเชื่อมั่นเสมอว่า ปัญหาความยากจนของคนในชาติเป็นปัญหาที่มีระดับความเร่งด่วนสูงสุด ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมน่าจะยอมรับ ทำความเข้าใจ และกำหนดมาตรการแก้ไขโดยจริงจัง และหลากหลายวิธี โดยเร็วที่สุด

ผู้มีเกียรติทั้งหลาย ณ ที่นี้บางท่าน น่าจะเคยได้ยินได้ฟังผมพูดเรื่องปัญหาความยากจนมาบ้างแล้วน่าจะทราบถึงปรัชญาของผมเกี่ยวกับปัญหาความยากจนมาแล้ว ปรัชญาของผมคือ “ปัญหาของชาติบ้านเมืองของเราที่สำคัญที่สุด ต้องแก้ไขอย่างจริงจัง และโดยด่วนที่สุดคือ ความยากจน ถ้าเราแก้ปัญหาความยากจนได้เราจะแก้ปัญหาอื่น ๆ ได้ทั้งหมด” ผมสร้างปรัชญานี้ขึ้นมาด้วยแรงบันดาลใจจากการตามเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ผมได้ตามเสด็จฯ ได้เห็นล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์ทรงกระทำทุกอย่างและทุกเมื่อ เพื่อมหาชนชาวสยามให้

คล้ายทุกข์และทรงเน้นในชนบทยากจนมากที่สุด เราท่านทั้งหลายได้ประจักษ์แก่ตาตนเองแล้วว่า ผลแห่งการกระทำได้ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหาความยากจนอย่างแท้จริง เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง และต่างก็สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้

ผู้มีเกียรติครับ ความยากจนเป็นทุกข์มหันต์ จะเรียกว่า ทุกข์ของแผ่นดินก็น่าจะได้ ความจนอาจจะทำให้คนจนส่วนใหญ่ของประเทศรู้สึกท้อแท้ ล้มหวัง และเป็นอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ในการพัฒนาประเทศ ถ้าคนส่วนใหญ่ของเราท้อแท้ล้มหวัง ประเทศของเราก็คงล้มหวังไปด้วย เราจะยอมให้เป็นไปเช่นนั้นไม่ได้ เราจึงต้องต่อสู้เพื่อขจัดความยากจนให้ค่อย ๆ หายไป คนจนจะได้มีกำลังใจในการต่อสู้ ไม่ท้อแท้ ไม่ล้มหวังเพื่อประเทศของเราจะได้มีความหวังต่อไป

ขอเล่าประสบการณ์ เพื่อพิสูจน์ปรัชญาของผม ย้อนหลังไป ๔๔ ปี ประเทศของเรามีปัญหาลัทธิคอมมิวนิสต์ ความขัดแย้งเริ่มที่ภาคอีสาน เราใช้วิธีปราบปรามโดยใช้กำลังต่างฝ่ายต่างสูญเสียเป็นจำนวนไม่ใช่น้อย มองไม่เห็นช่องทางที่จะยุติสถานการณ์ลงได้ ล่วงมาถึงปลายปี ๒๕๑๖ ผมได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ที่ภาคอีสาน เราได้พยายามศึกษาวิเคราะห์มูลเหตุแห่งความขัดแย้งอย่างเป็นธรรมและจริงจัง ในที่สุด เราพบว่าความเข้าใจและความยากจน คือมูลเหตุสำคัญที่สุด เราจึงตกลงใจนำมูลเหตุทั้งสองนั้นมากำหนดแผน โครงการและหนทางปฏิบัติ ในระยะแรก เราประสบกับความยากในการปฏิบัติมาก แต่หลังจากเรามั่นใจว่า เรากำลังเดินไปในทางที่ถูกที่สุดแล้ว เราจึงอดทนเพียรพยายามแก้ปัญหาความเข้าใจและความยากจน จนกระทั่งเราประสบความสำเร็จในต้นปี ๒๕๒๐ ทั้งสองฝ่ายหยุดยิงกันโดยสิ้นเชิง เข้าใจกันอย่างดี ปัญหาความยากจนลดน้อยลง ลูกได้กลับไปอยู่กับพ่อแม่ สามเณรได้กลับไปอยู่กับภรรยา รอยยิ้มของพี่น้องชาวอีสานปรากฏให้เห็น เราภูมิใจที่สุด เราไม่ได้ภูมิใจเพราะเราชนะ เพราะไม่มีใครชนะใคร เราภูมิใจเพราะชาวอีสานได้ร่วมมือ เข้าใจกัน กลับมาอยู่ด้วยกันอย่างสงบ มีสันติ และมีความสุขอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่เขาเหล่านั้นต้องพลัดพรากจากกันเป็นเวลานานมากกว่า ๒๐ ปี

แน่นอนที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการก่อให้เกิดความสำเร็จ โดยการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎรที่ยากจนอย่างไม่ทรงวิตกกังวลต่อความเหน็ดเหนื่อย ดังที่ผมได้เรียนให้ทราบแล้วในตอนต้น

เมื่อผมได้มีโอกาสเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ และที่ท่าเนียบ ผมก็ได้ขอให้หน่วยงานทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องนำประสบการณ์ที่ผมได้รับจากภาคอีสานไปกำหนดเป็นนโยบายและหนทางปฏิบัติ และในที่สุด คนไทยทั้งประเทศก็หยุดฆ่าฟันกันเอง ความสงบ ความรัก สามัคคี กลับมาสู่บ้านเมืองที่รักของเรา เพราะพวกเราเข้าใจและพร้อมใจกัน และด้วยพระบารมีปกเกล้าฯ ของล้นเกล้าฯ ทั้งสองพระองค์

ผู้มีเกียรติครับ เรามีความสงบแล้ว แต่ความยากจนยังคงอยู่ ไม่ได้สงบลงด้วยท่านทั้งหลายน่าจะยังจำได้ว่า เมื่อผมเข้าไปทำงานในท่าเนียบเมื่อ มีนาคม ๒๕๒๓ นั้น ประเทศของเรากำลังลำบากมากทีเดียว ลำบากพอ ๆ กับเดี๋ยวนี้ เพียงแต่ว่า เดี่ยวนี้ขนาดของความลำบากใหญ่กว่าเมื่อผมอยู่ในท่าเนียบเท่านั้น ฉะนั้น เมื่อผมเข้าไปทำงานที่ท่าเนียบ ผมจึงไม่รีรอที่จะบอกเพื่อนร่วมงานว่า บ้านเมืองมีปัญหาหนักเหลือเกิน เราจะต้องแก้ปัญหาทุกปัญหาโดยรีบด่วน แต่ปัญหาที่ใหญ่และรีบด่วนที่สุดคือ ความยากจนของพี่น้องทั้งหลาย การแก้ปัญหาความยากจน จำต้องมีความเร่งด่วนสูงสุด เราเริ่มระดมความคิด ทั้งจากเพื่อนร่วมงานและคณะที่ปรึกษา ขอเรียนนอกเรื่องนิดหนึ่ง ผมโชคดีมากที่มีคณะที่ปรึกษาที่เก่งและดี เข้าใจปัญหา และทำงานด้วยความสำนึกและทุ่มเท อาจจะมีบางท่านนั่งอยู่ในที่นี้ เราตระหนักดีว่า การแก้ปัญหาความยากจนเป็นเรื่องยากมาก ต้องใช้ทั้งเงินและเวลาเป็นจำนวนมาก และผูกโยงกับปัญหาอื่นอีกมากมาย เราเริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจกับประชาชนทั่วประเทศ ผมบอกกับพี่น้องทั้งหลายตรง ๆ ว่า ขอให้รับทราบความจริงว่าประเทศของเรากำลังลำบาก และยากจนมาก แต่ยังไม่สิ้นหวัง โปรดอย่าท้อแท้ และขอให้ร่วมมือกันแก้ไข ขอให้อดทนและประหยัดระมัดระวังการใช้จ่าย พวกเราที่มีหน้าที่ทุกระดับจะยอมเหนื่อยในการอุทิศตน เวลาและความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยกันทำให้ประเทศของเราค่อย ๆ ลำบากน้อยลงทุกที

พวกเราได้กำหนดมาตรการหลายอย่างเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการแก้ปัญหาและโดยที่เราอยู่ใจดีว่า คนไทยที่ยากจนส่วนใหญ่คือเกษตรกรในชนบท เราจึงมุ่งลงไปสู่ชนบท สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ร่วมคิดร่วมวางแผนกับกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กำหนดโครงการพัฒนาชนบทอย่างจริงจัง เมื่อสิ้นปีใหม่ ๒๕๒๔ เราได้ประกาศศวรรษแห่งการพัฒนาชนบท ผมได้บอกกับพี่น้องประชาชนว่า รัฐบาลตระหนักดีว่า ชนบทไทยคือหัวใจของประเทศชาติ ถ้าชนบทอยู่ไม่ได้ ประเทศชาติก็อยู่ไม่ได้ รัฐบาลจึงถือว่า การพัฒนาชนบทเป็นภาระหน้าที่ที่พี่น้องประชาชนชาวไทยทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นในภาครัฐบาลหรือเอกชน จะต้องร่วมมือร่วมใจกันทำให้เกิดผลอย่างจริงจัง และต่อเนื่องตลอดไปจะสูงถึง ๑๕๐,๐๐๐ คน หรือประมาณ ๓ เท่าของปกติ มีการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้นอย่างน่าวิตก มีเด็กจรจัดประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน ฉะนั้น การใช้แรงงานเด็ก โสเภณีเด็ก และขอทานเด็ก จะปรากฏให้เห็นมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเครื่องชี้ว่าจะทำให้ปัญหาความยากจนมีขนาดโตขึ้น มีอุปสรรคมากขึ้น การแก้ปัญหาจะยากและยุ่งมากขึ้น จำที่เราท่านทั้งหลายจะต้องใช้ความพยายาม ปัญญา และความร่วมมือกันมากขึ้นหลายเท่า

อนึ่ง วิฤตทางเศรษฐกิจขณะนี้ ทำให้สภาพสังคมไทยดั้งเดิมเพี้ยนแปรไป ที่เห็นได้ชัดเจนอย่างน้อย ๓ ประการ **ประการที่หนึ่ง** การดำรงชีวิตเป็นไปแบบต่างคนต่างอยู่ มีความพยายามจะปกป้องตนเองมากขึ้น ไม่ช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน **ประการที่สอง** ผู้ฉลาดกว่า มีศักยภาพสูงกว่าจะแสวงประโยชน์และเอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่า และ**ประการที่สาม** ประชาชนจำนวนค่อนข้างสูงจำนวนหนึ่งแทบทุกระดับ หันมาประกอบอาชีพผิดกฎหมาย มีพฤติกรรมโหดร้ายมากขึ้น บางคนก็ฆ่าตัวตาย สิ่งเหล่านี้เกี่ยวโยงและมาจากปัญหาความยากจนส่วนหนึ่งแน่นอน

วันนี้ จะมีการอภิปรายเรื่องทฤษฎีใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาความยากจน ผู้อภิปรายล้วนแต่ทรงคุณวุฒิ มีชื่อเสียง และเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย จึงหวังว่า เราจะพบ "ทางออก" ที่ดีนำไปปฏิบัติได้จริงจังและยั่งยืน ที่จริงแนวทางทฤษฎีใหม่นี้ พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๒ แต่พวกเราไม่ค่อยให้ความสนใจ ไปสนใจเรื่องอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีใหม่ แล้วละทิ้งภาคเกษตรอันเป็นทรัพยากรที่เรามีอยู่มากและมีค่ามหาศาล มีศักยภาพสูงในการเริ่มต้นแก้ปัญหาความยากจน อย่างไรก็ตามเรายังไม่โชคร้ายมาก และยังไม่สายเกินไป ด้วยทุกวันนี้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างก็หันมาให้ความสนใจในพระราชดำริกันครึกโครม ผมมีความเห็นว่า การกำหนดนโยบายภาคเกษตรและภาคเกษตรอุตสาหกรรม โดยนำทฤษฎีใหม่เป็นแนวทาง จะช่วยแก้ปัญหาความยากจนได้สะดวกและหวังผลสำเร็จได้ง่ายกว่าวิธีอื่น สิ่งสำคัญ ต้องเข้าใจแนวพระราชดำริอย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง ผู้ปฏิบัติจะต้องวางแผน และหนทางปฏิบัติโดยรอบคอบ จึงจะหวังผลสำเร็จได้ และเพื่อให้เสริมรับกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ จำต้องนำสามสิ่งที่ผมได้กล่าวมาแล้วคือ การศึกษา การอาชีพ และการอนามัย ลงสู่ชนบทโดยเร็วที่สุด และโดยที่ผู้ฟังในวันนี้ เป็นทั้งอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นนักศึกษาปริญญาโทของคณะรัฐประศาสนศาสตร์ ล้วนแต่เป็นผู้ใหญ่มีประสบการณ์จากการทำงานอาชีพมาแล้ว ผมจึงเห็นว่า เราน่าจะพูดถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการแก้ปัญหาความยากจนกันบ้าง เพื่อสถาบันอุดมศึกษาจะได้นำไปพิจารณาและมีส่วนร่วมในการไขปัญหาสำคัญยิ่งของชาติบ้านเมืองของเรา หรืออาจจะมีประโยชน์สำหรับนำไปใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์บ้างก็ได้

ผู้มีเกียรติทั้งหลายที่อยู่ในที่ประชุมนี้ ทราบและเข้าใจคำว่า **agent of change** ดีมาก ดีกว่าผมแน่นอน สถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยตลอดและเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แต่ผมเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ให้ความสนใจปัญหาความยากจนน้อยมาก จึงใคร่ขอเสนอแนะว่า ถ้าสถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยเห็นด้วยกับปรัชญาของผม สถาบันเหล่านั้นน่าจะมียุทธศาสตร์ร่วมกันในการแก้ปัญหาความยากจน โดยดำเนินการดังนี้ อย่างน้อยก็ในระยะ ๑๐ ปีข้างหน้า ผมจึงตั้งความหวังไว้ว่า แนวทางการพัฒนาชนบทใหม่นี้ จะเป็นการเปิดศักราชของทศวรรษแห่งการพัฒนาชนบท อันจะเป็นการสร้างหลักประกันให้เกิดเสถียรภาพ และสันติสุขให้แก่พี่น้องทั้งหลายและประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราสืบไป

ในต้นปี ๒๕๒๔ เรามีตัวเลขว่ามีคนจนจริง ๆ ที่ช่วยตัวเองไม่ได้ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านคน คนเหล่านี้มีรายได้หรือผลผลิตไม่พอเพียงแก่การยังชีพ มีสุขภาพพื้นฐานอ่อนแอ และขาดโอกาสในการศึกษา เราปรึกษาหารือกัน ศึกษาและวิเคราะห์จนมั่นใจว่าเราจะต้องนำ ๓ อย่างคือ การศึกษา การอาชีพ และการสาธารณสุข ไปให้ชนบทโดยเร็วที่สุด ทั้งสามอย่างนี้ กระทรวงที่รับผิดชอบโดยตรงคือ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงมหาดไทย ในสมัยนั้นยังไม่ได้ตั้งกระทรวงแรงงาน จึงไม่มีชื่ออยู่ด้วย แต่ปัจจุบันคิดว่าจำเป็นต้องมี เราได้ประกาศพื้นที่เป้าหมาย ๒๔๔ อำเภอ จำนวน ๑๒,๕๔๔ หมู่บ้าน ทั่วประเทศ จัดทำแผนพัฒนาชนบท ยากจน ๓๓ โครงการ ใช้เงินตลอดระยะเวลาของแผน ๕ ปี (๒๕๒๕-๒๕๒๙) ๗,๑๙๓ ล้านบาท ออกระเบียบว่าด้วยการบริหารงานพัฒนาชนบท เพื่อให้มีการประสาน การปฏิบัติตั้งแต่ระดับชาติลงไปถึงระดับหมู่บ้านอย่างมีระบบ เมื่อจบโครงการ เราได้ ประเมินผล ผลออกมาน่าพอใจมาก จังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นจังหวัดที่ยากจนที่สุดของ ประเทศ ในปี ๒๕๒๔ ประชากรมีรายได้ต่อหัวปีละ ๔,๔๗๔ บาท ในปี ๒๕๒๙ มีรายได้ ต่อหัวปีละ ๖,๑๔๒ บาท (และ ๗,๕๔๙ บาท ในปี ๒๕๓๐) เมื่อสิ้นสุดโครงการแรก เรา ก็เริ่มโครงการที่สองอีก สร้างระบบ “กชช” ขึ้น แต่ยังไม่ทันจบโครงการ ผมได้บอกพี่น้อง ทั้งหลายว่า “ผมพอแล้ว” เสียก่อน จึงขอหยุดเล่าแต่เพียงแค่นี้

อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์และความเชื่อของผม ผมมั่นใจอย่างยิ่งว่า การ แก้ปัญหาความยากจนนั้น เราต้องนำสิ่งจำเป็น ๓ สิ่ง ไปมอบให้กับชนบท สามสิ่งนั้นคือ อาชีพ การศึกษา และสุขภาพอนามัย สามสิ่งนี้ เป็นวงจรชีวิต Cycle of Life ที่เกี่ยว โยงกัน ที่จะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ ถ้าขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไป จะขาดความต่อเนื่อง จะไม่ ประสบผลสำเร็จ สามสิ่งนี้เป็นเรื่อง que ทุกคนต้องเข้าใจต้องช่วยกันทำให้เกิดขึ้นพร้อมกัน มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ผู้มีเกียรติครับ ถ้ามองกันอย่างเป็นธรรม พุดกันโดยไม่ปิดเบือน ตั้งแต่เราเริ่ม ทศวรรษแห่งการพัฒนาชนบท จนถึงปัจจุบัน เราน่าจะพอใจและยิ้มได้ กล่าวได้ว่า

ชนบทของเราดีขึ้นมากทีเดียวยิ่งดูตัวเลขของสภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแล้ว ควรแก่การภูมิใจอย่างยิ่ง แต่มาระยะหลัง ๆ นี้ หลายฝ่ายค่อนข้างจะเนือยลง กรอ. ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญในเรื่องสร้างอาชีพให้ราษฎรก็เจียบไป กสช. ก็ไม่ได้รับการดูแล ยิ่งประเทศของเราโชคไม่ดี ประสบปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้คนไทยยากลำบากมากยิ่งขึ้น ผมมีตัวเลขที่น่าสนใจและน่าหนักใจใคร่เรียนให้ทราบดังนี้ ILO ประเมินว่า ปี ๒๕๔๑ ประชากรยากจนเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ ๑๔ หรือเท่ากับประชากรประมาณ ๔.๕ ล้านคน มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ยากจน ปัญหาการว่างงานรุนแรงขึ้น คาดว่าการว่างงานเปิดเผยจะ สูงถึง ๒.๔๓ ล้านคน หรือเพิ่มขึ้น ๓ เท่า แรงงานประมาณ ๒ แสนคน กลับภูมิลำเนา แต่ไม่สามารถมีงานทำหรือผลิตผลผลิตได้ เนื่องจากราษฎรได้ขายที่ดินไปในยุค เศรษฐกิจฟองสบู่ การบริการสาธารณสุขทำได้น้อยลงเพราะค่าใช้จ่ายสูงขึ้น แต่งบ ประมาณถูกตัดลดลงครึ่งหนึ่ง อาชีพขายบริการทางเพศจะเพิ่มขึ้น การศึกษาจะมีปัญหา จำนวนเยาวชนที่จะต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน

๑. การปรับนโยบายด้านการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนมีโครงการวิจัย มากมายและประสบผลสำเร็จมาโดยตลอด แต่ไม่ค่อยได้แตะกับปัญหาความยากจน ต่อไปนี้จะปรับนโยบายด้านการวิจัยโดยรวมเอากการแก้ปัญหาความยากจนเข้าไปไว้ใน โครงการด้วย สิ่งที่น่าจะทำเป็นอันดับแรกคือ จะต้องปรับเปลี่ยนนโยบายการบุกเบิก แสวงหาองค์ความรู้ใหม่ โดยหันมาสนใจการค้นคว้าวิจัยแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยว กับความยากจนมากขึ้น เช่น สาเหตุแห่งความยากจน เหตุใดความยากจนยังคงอยู่อย่าง ต่อเนื่อง และมาตรการในการแก้ปัญหา เป็นต้น

อนึ่ง การวิจัยน่าจะคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง เน้นการใช้ทรัพยากรที่ ชนบทมีอยู่มาใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด และไม่เกินความสามารถที่ชาวบ้านจะแสวงหาได้ หรือที่นักวิชาการทั้งหลายเรียกว่า “ทฤษฎีเชิงประจักษ์”

๒. การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน

จัดให้มีการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อจัดวางยุทธศาสตร์แนวใหม่ให้เสริมรับกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ทุกท่านในที่ประชุมนี้ เข้าใจทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริดี ฉะนั้นการศึกษาต้องศึกษาเป็นองค์รวม เป็นสหสาขาวิชา ไม่แยกกันศึกษาตามความถนัดของแต่ละสถาบันหรือมหาวิทยาลัย และมุ่งเน้นไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนโดยตรง แล้วกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้น

สถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยน่าจะจัดตั้งโครงการศึกษาเชิงยุทธศาสตร์เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาความยากจนในชนบท โดยพินิจกำลังจากผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดองค์รวมความรู้ที่แท้จริง และเพื่อทราบว่า ยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นนั้น จะนำไปประยุกต์ใช้ได้ผลหรือไม่ อาจจะต้องตั้งชุมชนทดลองตามแนวยุทธศาสตร์ใหม่นั้น ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่ง

๓. การฝึกอบรม

วิธีการอีกอย่างหนึ่งที่น่าจะทำเพื่อทดสอบยุทธศาสตร์ คือ การฝึกอบรมเกษตรกรและผู้นำชุมชน การฝึกอบรมน่าจะเน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาเพื่อช่วยตนเอง การบริหาร การจัดการ กระบวนการผลิต และการตลาด การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตร ตลอดจนการขุดและรักษาน้ำ และการพัฒนาแหล่งน้ำ อันเป็นหัวใจของการดำรงชีวิตในชนบท

๔. การร่วมมือระหว่างกัน

ข้อนี้เข้าใจง่าย คือ ขอย่ต่างสถาบันต่างทำ แต่ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุด

ผู้มีเกียรติครับ อาจจะมีคำถามว่า การที่สถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยหันมาทำเรื่องนี้ จะทำให้สูญเสียความเป็นเลิศทางวิชาการหรือหันเหจากความเป็นนานาชาติหรือไม่ ผมตอบไม่ได้แต่ผมเห็นว่าการร่วมมือกันเพื่อแก้ปัญหาสำคัญที่สุดของชาติบ้านเมือง เป็นหน้าที่ของคนไทย เป็นงานที่ท้าทาย และเป็น “การตอบแทนบุญคุณของแผ่นดิน” ที่ยิ่งใหญ่มาก

ผมได้แต่หวังว่า ไม่ช้าก็เร็ว สถาบันอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความยากจนอย่างเข้าใจ เต็มใจ และภูมิใจ

ต่อไปนี้เป็นตอนสุดท้ายของการพูดของผมในวันนี้แล้ว

มีการกล่าวกันว่า **เราอับจนคนเก่ง** จริงหรือไม่จริง ผมขอไม่ตอบ แต่ผมคิดว่า การอับจนคนเก่ง ไม่น่าวิตกเท่ากับการอับจนคนจริง คนที่กล้า ไม่กลัวเจ็บ ยอมเจ็บ บ้านเมืองของเรายังต้องการคนกล้า คนซื่อ อีกเป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาความยากจน

ครับ เราทราบว่า เพื่อให้พี่น้องคนไทยมีชีวิตที่ดีขึ้น ชาติบ้านเมืองมั่นคงและพัฒนาขึ้น เราจะต้องแก้ปัญหาความยากจน เรามีหลักการในการแก้ เรามีหนทางปฏิบัติ **เรามีคน มีองค์กร** เรามีเกือบทุกอย่างมากพอสมควรที่จะใช้ปฏิบัติแก้ไขปัญหาได้ แต่สิ่งสำคัญที่สุดสิ่งหนึ่ง ที่คนและองค์กร มี หรือ ไม่มี และเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จหรือความล้มเหลว คือ **ความเข้าใจ และความเห็นใจคนจนและความยากจน** คนและองค์กร จะไม่มีวันประสบความสำเร็จ ไม่ว่าเขาและองค์กรนั้น ๆ จะมีเงิน มีเครื่องมือ มีเวลา มีความรู้ พร้อมทุกอย่าง ถ้าเขาไม่เข้าใจและไม่เห็นใจคนจน トラบไตที่เรายัง همینสาบคนจน (ถอดกับคนจนหน้ามลอน้องบ่นว่าเหม็น) ตั้งข้อรังเกียจคนที่สุขภาพไม่สมบูรณ์ มีการศึกษาน้อย แต่งกายมอมแมม ไม่สนใจ ชยะแขยงสังคมคนจน มองคนจนและความจนเหมือนสิ่งสกปรก เป็นต้น ถ้ามีความรู้สึกอย่างนั้น ผมขอแนะนำ ขอให้คนและองค์กรนั้นเลิกความคิดที่จะเข้าไปมีบทบาทในการแก้ปัญหาความยากจนเสียเถิด จะได้ไม่เสียเวลาและเสียเงินไปเปล่า เพราะใจของท่านมิได้ต้องการที่จะทำเช่นนั้น

ฝรั่งเขาเขียนกลอนเรื่องของการความรักไว้ว่า **“to love is not to give, to love is to care, to love is not to show, to love is to share.”** เป็นกลอนที่เขียนชี้ให้เห็นถึงความหมายแห่งความรักของหนุ่มสาวที่อยู่ในห้วงของการความรัก ผมคิดว่า เราอาจจะนำมาใช้สอนใจเราเองในการแก้ปัญหาความยากจนได้ดีทีเดียว ถ้าเรารักคนจน ต้องการแก้ปัญหาความยากจนจริง ๆ ด้วยใจจริง เราต้องห่วงอาทรต่อความลำบากยากแค้นของพี่น้องคนไทยเหล่านั้นด้วยความจริงใจ มุ่งมั่นที่จะช่วยเขาจริง ๆ ไม่รังเกียจความจนของเขา ถ้าเรายึดมั่นและปฏิบัติด้วยใจจริงแล้ว เราจะได้รับการต้อนรับจากเขา ได้รับความร่วมมือจากเขา เราจะเห็นรอยยิ้มของเขา และเขาก็จะเห็นรอยยิ้มของเรา และในที่สุด เราจะประสบความสำเร็จด้วยความภูมิใจ

ขอจบแค่นี้ หวังว่าทุกท่านจะมีรอยยิ้มให้กับคนจน

ขอบคุณ

การบรรยายพิเศษ

เรื่อง “หม้ออาชีพ หม่อมืออาชีพ”

โดย : พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ
ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
เมื่อ วันพุธที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

ขอขอบคุณคุณบดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ให้เกียรติผมที่ได้มาพูดกับหม้อ และนิสิตกับท่านผู้มีเกียรติจากข้างนอกบ้าง ในวันนี้ผมมาด้วยความเต็มใจ เพราะผมเห็นว่าคนเรากำลังมีเรื่องอะไรที่จะช่วยเหลือกันได้นับว่าเราทำได้ทำในสิ่งที่ดีแก่ชาติบ้านเมือง

ขออนุญาตเรียนก่อนว่าที่พูดในวันนี้เป็นความเห็นส่วนตัวทั้งสิ้น และก็ไม่มีส่วนใดส่วนหนึ่งเป็นวิชาการเลย เนื้อหาส่วนใหญ่ของการพูดในครั้งนี้ก็มาจากประสบการณ์เท่าที่ผมได้รับมาได้เรียนรู้มา เพราะฉะนั้นถ้าพูดวันนี้ได้ประโยชน์ ผมก็ดีใจมาก ๆ แต่ถ้าพูดแล้วไม่ชอบ ไม่ถูกใจ ก็ต้องขอโทษด้วย อีกประการหนึ่งท่านทั้งหลายก็รู้ว่าผมเป็นทหาร จะมาพูดเรื่องหม้อก็ดูชอบกล ๆ ถ้าเปรียบเทียบกับภาพยนตร์ก็คงเป็นหนังตลก แต่ยังไงก็ตามผมได้เรียนคุณบดีและท่านทั้งหลายแล้วว่าผมเต็มใจมาจริง ๆ โดยเฉพาะนิสิตที่เป็นเด็กหนุ่ม เด็กสาวของประเทศของเรา ซึ่งต่อไปก็จะเติบโตมาเป็นหม้อ ผมระลึกอยู่เสมอว่าเด็กหนุ่ม เด็กสาวที่จะออกไปเป็นหม้อ เป็นผู้ที่มีความสำคัญในชาติบ้านเมืองของเรา นอกจากในสาขาอาชีพของตนแล้ว มีหม้อเป็นจำนวนมากซึ่งไปทำวิชาชีพอย่างอื่น และก็ทำประโยชน์ต่อบ้านเมือง เพราะฉะนั้นผมถึงบอกคุณบดีว่าผมเต็มใจ และก็เชื่อว่าเด็กทั้งหลายที่เป็นนิสิตอยู่ซึ่งพวกเราเป็นห่วงกันมาก เมื่อฟังผมพูดแล้วก็จะคิดได้ว่าเป็นประโยชน์ หรือไม่เป็นประโยชน์

อาชีพหมอ วิชาอื่น ๆ ก็เหมือนกัน เพอประกอบอาชีพดูแลคน ๆ หนึ่งพอแม่สิ่งเหล่านี้จำเป็นที่เราจะต้องทำ นิสิตทั้งหลายเลือกมาเพื่อจะเรียนหมอ บางคนก็เลือกมา เพราะว่าพ่อแม่อยากให้เรียนหมอ บางคนก็เลือกเพราะเพื่อน ๆ เป็นหมอก็เลยมาเป็นด้วยที่จริงถ้าคุณบตีและผู้มีเกียรติทั้งหลายจะอ่านหนังสือที่มีคนเขียนถึงผมบ้างก็น่าจะพอรู้ว่าเมื่อเด็ก ๆ ผมก็อยากเป็นหมอเหมือน หมอประสพ เพื่อนผมเรียนจบสวนกุหลาบด้วยกัน หมอประสพ ก็มาเป็นหมอ ผมก็อยากเป็นหมอ ผมเป็นหมอไม่ได้ เพราะว่าหมอสสมัยก่อนเรียนหนังสือต้องใช้เงินมาก พ่อแม่ผมจนไม่สามารถส่งผมเรียนได้ ผมก็เลยไม่ได้เป็นหมอ ผมต้องไปเรียนที่โรงเรียนนายร้อยซึ่งเรียนไม่เสียเงิน จะโชคดีหรือโชคร้ายก็ไม่ทราบเมื่อเด็ก ๆ ผมตั้งใจว่าผมจะเป็นหมอ เพราะว่าเมื่ออยู่บ้านนอกผมเห็นคนที่เจ็บป่วยหลายคนไม่ได้รับการรักษา ตอนนั้นรู้สึกว่าเป็นเด็ก ๆ เห็นว่าทำไมคนป่วยถึงไม่มีหมอรักษา ผมคิดว่าโตขึ้นมาผมจะเป็นหมอ แต่โชคไม่ดีที่ไม่ได้เป็นหมอ โชคดีที่ได้ไปเป็นนักเรียนนายร้อย ที่จริงมีหมอหลายคนเรียนหมอจบแล้วก็ไม่ทำอาชีพหมอแล้วก็ทำแก่งกะด้วย อย่าง หมอชัชยุทธ วรรณสุด เป็นต้น หรือหมอประเสริฐ ปราสาททองโอสถ ไม่ได้ประกอบอาชีพหมอ ไปประกอบอาชีพเรื่องเครื่องบิน ทำเกี่ยวกับธุรกิจการบิน หมอประเสริฐ บอกอาชีพหมอผมก็ทำ ผมเป็นเจ้าของโรงพยาบาล

พวกเราทั้งหลายและคนบตีที่ทำอาชีพหมอ นอกจากเพื่ออาชีพอย่างที่ผมพูดแล้วสิ่งที่พวกหมอ ได้ทำคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองที่เห็นชัด ๆ ก็คือการทำวิจัยโรคที่หมอทำแก่งมาก ๆ และก็ทำได้ดีมาก ๆ ด้วย ทำให้ชาติบ้านเมืองของเราเป็นที่รู้จักนับถือศรัทธา อย่างโรงพยาบาลของ หมอประเสริฐ คือ โรงพยาบาลกรุงเทพ ก็มีคนต่างประเทศไปรักษาเยอะแยะ ทำให้ผมเห็นว่าหมอในบ้านเมืองของเรามีชื่อเสียงมีเกียรติมาก ๆ

หมอบกับเด็กนิสิตคงจะได้ยินผมพูดว่า “เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน” บ่อย ๆ ที่จริงผมพูดเรื่องนี้มาประมาณ ๒๐ กว่าปีแล้วนะครับ แต่ไม่ค่อยมีคนสนใจเท่า ไหร่หรอก เพราะว่าอะไรก็ไม่ทราบ ผมพยายามพูดเสมอ ตอนนั้นคนก็ชักพูดตามกันมากแล้ว ที่จริงที่ผมพูดอย่างนั้น ผมอยากให้คนไทยได้สำนึกอย่างน้อยที่สุดว่าเกิดมาในแผ่นดินนี้ แผ่นดินซึ่งค่อนข้างจะมีทรัพยากรธรรมชาติมาก และก็เป็นแผ่นดินที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประมุข ทำให้แผ่นดินของเรามีความสุข ความสงบร่มเย็น เป็นสิ่งที่หาได้ไม่ถ่างนักในโลกนี้ ผมก็อยากให้คนไทยรู้จักตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน พวกผมที่เป็นหมอบก็ถามผมว่าแล้วจะให้เขาทำอะไร ถึงจะเรียกว่าตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ผมก็บอกเค้า บอกว่าเป็นคนดีก็พอแล้ว ถ้าเป็นคนดีก็ใช้ได้ ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ก็แสดงว่าใช้ได้แล้ว อย่างพวกเราที่เป็นหมอบขอให้หมอบที่ดี ทำแค่นั้นก็แสดงว่าตอบแทนบุญคุณส่วนหนึ่งในที่ประชุมมีคณบดีมีท่านทั้งหลายที่มีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมือง ต่อสังคมสูงมาก และเป็นผู้มีเกียรติมีชื่อเสียงนั้น ผมถึงเต็มใจมาอย่างที่ผมพูดอย่างที่เรียนมาคณบดีแล้ว แต่ผมอยากจะทำมาก ๆ กับนิสิตแพทย์ทั้งหลาย เพราะผมเห็นว่านิสิตแพทย์หรือพยาบาลก็ตาม มีบทบาทสำคัญต่อตัวเอง ต่อสังคม ต่อชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง ถ้าเด็ก ๆ ที่เป็นแพทย์ เป็นนิสิตแพทย์ ได้จบออกมาเป็นแพทย์ที่ดีก็นับว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก ๆ สำหรับชาติบ้านเมืองของเรา เป็นโชคดีของคนไข้ ถ้าเรามีหมอบดี นอกจากมีบทบาทสำคัญต่อสังคม ในอนาคตผมคิดว่าเด็กพวกนี้จะมียุทธศาสตร์สำคัญต่อไปด้วย เพราะฉะนั้น คณบดีครับ ในวันนี้เค้าจะออกมาเป็นหมอบที่ดี ผมคิดว่าคงจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ถือว่าเรามีหน้าที่สำคัญต่อนิสิต พูดแค่นี้นิสิตอย่าฟังพูด กันเราก็สบายแล้ว พูดแค่นี้ไม่ใช่อย่างนั้นนะ พวกเราต้องดูแลตัวเองด้วย ต้องเห็นความสำคัญของตนเองว่านิสิตแพทย์ จะต้องเป็นคนยังงี้ถึงจะออกมาเป็นหมอบที่ดีได้ แต่ว่าพวกเราที่เป็นผู้ใหญ่ ตั้งแต่คณบดีลงไปก็ จะมีความรับผิดชอบสูง บัณฑิตให้ออกมาเป็นหมอบที่ดี จะต้องถือว่าเป็นความรับผิดชอบของพวกเรา ถ้าเราบั่นเค้าออกมาไม่ดีเราก็ต้องรับผิดชอบ ถ้าออกมาดีเราก็ภาคภูมิใจ ได้ทำสิ่งที่ดีให้แก่เด็กที่เรารักที่เก่ง หลักรัฐธรรมนูญ ผมไม่รู้ว่ามันออกมาอย่างไรบ้างนะ ครับ แต่ว่าเมื่อตะกี้นี้คณบดีกรุณาเอ่ยถึงหมอบชนบท ผมเตรียมมาพูดเรื่องนี้เหมือนกัน ผมคิดว่าแพทย์ชนบท ที่เราผลิตออกมาน่าจะยังไม่เพียงพออย่างชาติอีกเยอะ โดยที่ผมเป็น

คนชนบท เวลาราชการส่วนมากอยู่ชนบทเป็นส่วนใหญ่ ผมถึงทราบปัญหาของชนบทดีพอสมควรและความไม่พอเพียงของแพทย์ชนบท ผลิตท่อมไม่พอ และยังมีปัจจัยอื่นหลายตัวอย่างเช่นอย่างที่ผมพูดถ้าไม่ชอบก็ต้องขอโทษ บางคนก็ไม่ชอบอยู่บ้านนอก บางคนชนบทไกล ๆ ยิ่งไม่ชอบอยู่ใหญ่ อย่างนี้ผมไม่ได้โทษหมอหรือกว่าหมอบางคนเค้าคิดว่า จะว่าการอยู่ชนบทไม่ดี ก็เลยไม่ชอบ หมอควรจะพัฒนาตัวเองให้ก้าวหน้าในทางวิชาการ แต่ถ้าไปอยู่ชนบทโอกาสมันก็ลดน้อยลง เพราะฉะนั้น การอยู่ชนบทหมอก็เลยไม่ชอบ วิชาการไม่ทันสมัย จะไปศึกษาที่ห้องสมุดในอะไรสักที่ก็ไม่มีให้ศึกษา หมอก็เลยไม่อยากอยู่ บางท่านก็ไม่มีความคุ้นเคยกับสถานที่ที่ลำบากที่อยู่ยาก ๆ ก็เลยไม่ค่อยเต็มใจ พอเป็นอย่างนั้นชาวบ้านก็ค่อนข้างจะเดือดร้อน เพราะว่าหมอน้อย เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยก็หมอไม่พอก็ค่อนข้างจะมีปัญหา ถ้าคนมีสตางค์ ก็เข้ากรุงเทพฯ ได้ ไม่รักษาหมอที่ต่างจังหวัดหรือหมอชนบทก็เข้ากรุงเทพฯ ได้ แต่คนไม่มีสตางค์ไม่มีทางที่จะเข้า คนมีสตางค์ก็ไม่อยากจะรักษาที่เมืองไทยไปรักษาสเตรมเซลที่ต่างประเทศก็ได้ แต่ว่าถ้าคนไทยมีความร่ำรวยอย่างนั้นทุกคนปัญหานี้ก็ไม่มี อย่างนั้นก็ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ง่าย เพราะฉะนั้นเรื่องนี้คิดว่าน่าจะเป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะคิดว่าทำอะไรถึงจะให้หมอดิตชนบท ทำอย่างไรถึงจะให้หมอได้เห็นว่าเป็นจะต้องมีหมอ มีแพทย์ มีจำนวนมากพอที่ดูแลได้ ผมมานึกว่าลักษณะนิสัยของคนไทย ที่จริงเราเป็นคนรักถิ่นอย่างผมเมื่อตอนเด็ก ๆ ถูกย้ายไปรับราชการที่จังหวัดอุดรดิติติ ตอนนั้นจังหวัดอุดรดิติติแย่มาก ๆ ที่ในค่ายผมน้ำประปากก็ไม่มี ไฟฟ้าก็ไม่มี แต่มันเกิดความรักถิ่น มันเกิดความรักก็อยู่ได้อย่างสบาย พอมากรุงเทพฯ ผมกลับไม่ชอบ เมื่อไหร่จะกลับอุดรดิติติชะที คนไทยมีลักษณะเป็นอย่างนั้น ได้อยู่ที่ไหนก็รักถิ่นอยู่ก็น่าจะเป็นทางหนึ่งในการที่เราจะให้หมอชนบทคิดพิจารณาได้

ขออนุญาตพูดเรื่องใบประกอบโรคศิลปะของหมอ ผมก็ไม่เคยเห็นใบประกอบโรคศิลปะชะทีว่าหน้าตาเป็นยังไง ก็ไม่ทราบว่าเป็นใบรับรองโรคศิลปะนี้เขาเขียนว่าคนนี้เป็นหมอ เป็นหมอดี เป็นหมอที่เก่งอะไรก็ไม่ทราบ แต่ว่าผมรู้ว่าในการเป็นหมอจะต้องมีจรรยาบรรณของแพทย์ และจรรยาบรรณของแพทย์ ผมไม่รู้อีกว่าเค้าเขียนว่ายังไง ผมถึงบอกว่ามันเป็นหนังสือตลกจริง ๆ เพราะผมไม่รู้อะไร แต่ว่าผมขอยกตัวอย่าง หมอต้องเรียนจิตวิทยา

ไม่ใช่จิตแพทย์ ไม่ใช่อย่างหมอประสพ ที่ผมพูดว่าหมอมจะต้องมีจิตวิทยา ผมก็เคยเป็นคนไข้
ผมเป็นคนไข้หนักมา ๓ ครั้ง ก็ได้พบหมอหลายหน้าหลายตา หมอบางคนพอมารู้ตัวกับเรา
เราก็เข้าใจ ก็เป็นกำลังใจว่ามันจะต้องหาย หรืออย่างน้อยก็หายไปครึ่งหนึ่ง อย่างเมื่อ
คราวหนึ่งผมป่วยเป็นโรคน้ำท่วมปอด หมอมักจะเจาะปอดเอาน้ำหรืออะไรก็ไม่ทราบก็หาย
ผมก็พยายามถามว่าเอาแล้วปอดผมล่ะมันคงเสียแล้วมั้ง มีหมอมคนหนึ่ง ผมต้องขอ
อนุญาตเอ่ยนาม ตอนนั้นมียศเป็นพันเอก ตอนนั้นก็พันเอก ตอนนี้นำลาออกไปจากโรง
พยาบาลพระมงกุฎแล้ว ชื่อหมอมิชัย นาสีริกุล เป็นหมอมจบจากอเมริกา ท่านก็มาบอกว่า
ไม่ต้องกลัวหรอกมันไม่เสียหายอะไร ก็เหมือนเราเป็นแผล พอหายแล้วมันก็จะกลายเป็น
ผมก็เข้าใจว่าปอดมันก็ไม่ได้เสียหายอะไร เป็นเพียงแผลเป็นเท่านั้นเอง นี่คือนี่ที่ผมคิด
ว่าหมอน่าจะเรียนในเรื่องสื่อคนไข้ อันนี้ผมอาจจะเชยก็ได้เพราะเขาเรียนกันแล้ว แต่ผม
ก็พยายามถามหมอมที่พระมงกุฎว่า เขาสอนกันไหม บางคนก็ตอบว่าสอน บางคนก็ไม่รู้ว่า
สอนหรือไม่สอน ผมก็ไม่รู้ว่าเขาสอนหรือไม่สอน มีอีกคนคือหมอรณันชัย อติศัพท์ เป็น
หมอมตา เดิมอยู่ที่โรงพยาบาลสงฆ์ เดี่ยวนี้ออกไปอยู่โรงพยาบาลเอกชนแล้ว ผมก็เป็น
คนไข้ไปลอคต้อ พอจะเข้าไปในห้องแค้ก็ทำผมเป็นคนไข้ ก็ตกใจ หมอรณันชัย อติศัพท์
บังเอิญเขาเป็นลูกของเพื่อนผม ก็มาบอกผมบอกว่า คุณอาอย่าไปสนใจเขาอะนะ คือเขาทำ
ตามระเบียบแบบแผนไม่ต้องกลัวหรอกไม่มีอะไร เดี่ยวผมจะทำให้คุณอาสบาย ๆ ผมก็
เลยสบายใจก็ไม่ต้องตื่นตกใจกลัวว่ามันทำกันคล้ายเหมือนเป็นคนไข้หนักทำนองนั้น ต้อง
เล่าอีกนิดหนึ่งว่า หมอรณันชัย พ่อเขาชื่อ หมอนรสิงห์ อติศัพท์ เป็นหมอรุ่นก่อนหมอประสพ
รัตนกร ๑ ปี หมอนรสิงห์ เป็นหมอรุ่นพี่ที่สวนกุหลาบ หมอคนนี้เป็นหมอมที่ขยันเยียมมาก
ครับ เป็นหมอมของกรมชลประทาน เวลาใครจะมาขอหยุดงานก็ต้องมาขอใบป่วยแพทย์
ก็ต้องมาพบที่หมอนรสิงห์ พี่หมอนรสิงห์ แทนที่จะเขียนให้กลับตรวจจริง ๆ บอกว่านาย
ไม่ป่วยนะ นายมาขอใบแพทย์ไม่ได้ กลับไปทำงานและที่ หมอนรสิงห์ อติศัพท์ ที่มีดีอีก
อย่างหนึ่ง คือคำรักษาเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าคนไข้จนก็เรียกน้อย บางคนก็ไม่คิดคำรักษาเลย
คนไข้รวยก็เอามากก็เป็นหมอมที่ดีมาก ๆ ผมก็เคยไปรักษาที่พี่หมอนรสิงห์ ท่านก็รักษา ผม
ถามว่าพี่หมอมจะคิดเท่าไร พี่หมอมคิด ๑๐ บาท ผมว่าทำไมน้อย น้อยก็เพราะว่ารักษาฟรี
นั่นเอง ก็เป็นเรื่องที่ผมเรียนว่า ถ้ามีการเรียนเกี่ยวกับเรื่องจิตวิทยาก็น่าจะดีทำให้คนไข้
เห็นหน้าหมอมก็อยากมีความสบาย ถ้าหมอมไหนดู ๆ คนไข้ก็ชักจะกลัว

อีกเรื่องหนึ่งนะครับ ที่ผมคิดว่าอยากจะมาเล่าให้ฟัง คือเดี๋ยวนี้พวกเราที่ตื่นกันในเรื่องการดูแลตัวเอง เป็นเรื่องที่ดีมากครับ สุขภาพตัวเอง การดูแลตัวเอง มันเป็นอย่างไง ๆ ผมคิดว่านอกจากหมอจะใช้วิชาแพทย์ในการรักษาคนไข้แล้วน่าจะนำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาใช้ประกอบในการรักษาโรคด้วย เช่น หมอต้องใช้เมตตา มีหิริโอตตัปปะ ไม่มีกิเลส ไม่มีโมหะ ไม่มีโทสะ สิ่งเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ผมคิดว่าจำเป็นสำหรับหมอ อย่างเรื่องประโยคที่ผมได้ยินตั้งแต่จำความได้ กันไว้ดีกว่าแก้ ที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Preventive is better than cure ไม่ทราบว่ามันไหนมาก่อนมาทีหลัง ของเราอาจจะก่อนก็ได้ครับ หรือของเราอาจจะแปลเขามากก็ได้ครับ แต่ว่าอันนี้เป็นเรื่องที่ผมคิดว่าลักษณะนิสัยของคนไทยไม่ค่อยชอบกันไว้ดีกว่าแก้ เพราะฉะนั้นก็เป็นหน้าที่ของพวกเราที่ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ได้ คนไทยชอบบอกเป็นเองก็หายเอง ยิ่งอาชีพอย่างพวกผมเป็นทหาร เค้าฝึกให้ต่อสู้กับสิ่งเหล่านี้ เช่น ฝนตก แดดออกก็ให้ไปตากแดด ตากฝน ซึ่งมันค่อนข้างจะตรงกันข้ามกับการดูแลตัวเอง ก็เป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นพวกที่มีอาชีพเหมือนผมส่วนมากจะเสียชีวิตเร็ว เพราะว่าไม่ค่อยยอมรับว่าเป็นโรคเรื่องนี้ผมคิดว่าบรรดาท่านทั้งหลายเป็นหมอ เห็นจะเป็นหน้าที่ที่จะต้องสอนให้ดูแลรักษาสุขภาพตัวเอง การดูแลตัวเอง ผมคิดว่าการออกกำลังกายก็เป็นสิ่งจำเป็น ขออนุญาตใช้ว่า กำลังจิตก็เป็นสิ่งจำเป็น กำลังจิตก็คือพวกเราทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ทำจิตใจให้สงบ ให้สงบ ให้สะอาด มันก็จะรักษาดูแลตัวเองได้และรักษาคนอื่นได้ด้วย พวกเราถ้าเกิดจิตสะอาด สงบ สงัด คิดว่าทำจิตใจให้สงบ ให้สงบ ให้สะอาด โรคภัยคงจะมลายายาก แต่ทราบใดที่จิตเราไม่สะอาด ไม่สงบ ไม่สงัด ไม่ว่าจะหมอมือ หรือไม่เป็นหมอก็มีโรคภัยด้วยกันทั้งนั้น

มีอีกเรื่องหนึ่ง ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย เรื่องนี้เกี่ยวกับหมอก็ลองฟังดู คือ คนเราไปเชื่อในสิ่งที่ไม่มีความหมาย อย่างชอบไปรับประทานกับคนที่เขาบอกทานไอ้โน่นแล้วไอ้โน่นจะหาย น่าจะเป็นหน้าที่หมอที่จะต้องไปชี้แจงให้ฟัง บอกว่าอะไรที่มันควรเชื่อ และไม่ควรเชื่อ มันเป็นเรื่องที่จริง คงจะเป็นความเชื่อ เมื่อตอนผมอยู่ในทำเนียบรัฐบาล ผมก็

สนใจปัญหาของคนยากคนจนมาก ๆ ก็พยายามแก้ปัญหานี้ เพราะว่าปัญหานี้เป็นปัญหาที่สำคัญมาก ผมคิดว่าเรื่องของคนยากคนจนมาจากสาเหตุ ๓ ประการ **ประการที่ ๑. เรื่องการศึกษา ๒. ไม่มีงานทำ ๓. สุขภาพไม่ดี** เมื่อสุขภาพไม่ดี ร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง ก็ทำงานทำไม่ได้ อย่างพวกเราอาจจะเห็นตามที่วิบอ่ย ๆ ที่วีชอบออกภาพต่าง ๆ เชิญคุณยายคนนั้นนั่งอ้อยเปลี้ยเสียว มีหลานที่ต้องไปเก็บปลา ตกปลามากิน ก็มีมากเหลือเกิน คิดว่าเราน่าจะมานั่งคิดกัน ก็ไม่ทราบว่าจะมาออกทีวีมาฟองเราหรือเปล่า มาบอกเราหรือเปล่า มาบอกเราว่ามีคนง่อยเปลี้ยเสียว

ผมขออนุญาตเล่าเรื่องที่เป็นหัวข้อ หมอดี ไม่ดี เก่งหรือไม่เก่ง และผมก็ไม่ทราบอีกว่า หมอดีหมอเก่งพวกท่านทั้งหลายที่เป็นหมอดูกันยังงัวยังว่าคนไหนเก่งหรือไม่เก่ง คนไหนดี แต่สำหรับพวกผมที่ไม่ใช่หมอจะมองหมอดี หมอเก่งคงจะไม่เหมือนกับที่หมอมองกัน ผมคิดว่าหมอดี คือหมออาชีพ หมอเก่งคือหมอมืออาชีพ

หมอมืออาชีพ คือผู้ที่เลี้ยงชีพด้วยการประกอบศิลป์เป็นผู้ที่พร้อมด้วยความรู้ในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม เป็นผู้ที่มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นแพทย์ มีคุณธรรม มีจริยธรรมเปี่ยมด้วยความกรุณา ปราณี มีความเสียสละ ห่วงใย ดูแล รักและเอาใจใส่ผู้ป่วย อุตุน อุดกั้น มีความมุ่งมั่นให้ผู้ป่วยพ้นทุกข์ อย่างรวดเร็ว ปลอดภัย และดีที่สุด แม้นอกเวลาที่ยังเต็มใจดูแล ไม่บกพร่อง ยึดมั่นในจรรยาบรรณ และดำรงอยู่ในความซื่อสัตย์สุจริต ผมไปพูดที่อื่น ผมเคยพูดเรื่องครูอาชีพ และครูมืออาชีพ สถาบันทหารผมก็พูดทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ หมอมืออาชีพอย่างที่ผมเรียนแล้วเป็นคำนิยามซึ่งผมได้ให้ชื่อนายแพทย์ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า คนหนึ่งชื่อ **พลตรี นายแพทย์ สหชาติ พิพิธกุล** ให้เขาทำมาเขาก็ทำมาเป็นอย่างนี้ ผมขอเน้นเรื่องจิตวิญญาณแห่งความเป็นแพทย์ คนเราที่จะไปประกอบอาชีพอะไร ต้องประกอบอาชีพด้วยจิตวิญญาณ ถ้าไม่รักความเป็นหมอ ไม่น่าเป็นหมอมืออาชีพ ไม่น่าเป็นหมอมืออาชีพ คือต้องเกิดมาเพื่อเป็นหมอจริง ๆ หมายความว่าอยากเป็นหมอเหลือเกิน ในความรู้สึกมีแต่เรื่องหมอ เหมือนผมไปบอกกับเด็กทหารว่า อยากเป็นทหารต้องมีจิตวิญญาณในความเป็นทหาร ถ้าอยากเป็นทหารเพื่อ

เอาเงินอย่างเดียวไปหาอาชีพอื่นดีกว่าเพราะว่าจะไม่เจริญก้าวหน้า ถ้าเราไม่มีจิตวิญญานที่จะเป็นแพทย์ ก็ขออย่าเป็นเลย ผมขอเรียนว่าคนดีเท่านั้นถึงจะมีคุณธรรมและจริยธรรม ทั้ง ๒ ข้อนี้เป็นหัวข้อสำคัญ ไม่ใช่เพราะอยู่ในวงแพทย์เท่านั้น ทุกสาขาอาชีพ คนจะต้องมีคุณธรรม และจริยธรรม ผมคงไม่อธิบาย ผมขอเรียนว่าคนดีเท่านั้นถึงจะมีคุณธรรม และจริยธรรม คนไม่ดีไม่มี คนไม่ดีจะไม่มีคุณธรรม หรือจริยธรรม ไม่ว่าสาขาอาชีพใด ผมขอเน้นเรื่องความอดทนและอดกลั้น ผมคิดว่าเป็นหมอคงโตนมา คนไข้บ่น พ่อแม่คนไข้บ่น ใครต่อใครบ่น นินทา บางทีว่าเสีย ๆ หาย ๆ เห็นจะต้องอดทนอดกลั้น เพื่อที่จะทำหน้าที่ของแพทย์ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผมขอเน้นเรื่องจรรยาบรรณก็คงทราบกันอยู่แล้วว่าแพทย์ต้องมีจรรยาบรรณ และผมขอเน้นเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตมีความสำคัญอย่างยิ่ง อันนี้ไม่ขออธิบาย เพราะคงรู้แล้วว่าความซื่อสัตย์สุจริต

หมอสหชาติ ที่ผมพูดถึงเมื่อครู่นี้ เมื่อปี ๒๕๑๗ ตอนนั้นเป็นร้อยโทไปทำงานกับผมที่ภาคอีสาน ตอนนั้นการรักษาพยาบาลในเวลาคับขันอย่างนั้นค่อนข้างลำบากมาก แต่หมอสหชาติ ก็ได้ทำเรื่อง ๆ หนึ่งซึ่งเป็นเรื่องง่าย ๆ แต่ก็ยากที่จะเข้าถึง คือไปรักษาชาวบ้านที่เจ็บป่วย **หมอสหชาติ** รับสาว ๆ ที่อาสาสมัครมาฝึกอบรมแล้วก็อบรมก็คือว่าถ้าเป็นไข้ต้องให้กินยา ปวดหัวก็ต้องกินยาอันนี้ และเด็กพวกนี้ก็เอายาไปเยี่ยมตามบ้าน บังเอิญถ้าใครเป็นชาวอีสานก็คงรู้ว่าคนภาคอีสานอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ ไม่กระจาย เหมือนกับคนภาคใต้ เพราะฉะนั้นเป็นความสะดวกมากที่ไปดูแลเพราะเดินไปก็ได้ ใครเป็นอะไรก็เอานี้ไปกิน ผมเห็นจะต้องเอ่ยชื่อให้เป็นเกียรติสำหรับหมอผู้หนึ่งชื่อ **หมอปานทิพย์ วิริยพานิชย์** เข้าใจว่าตอนนี้ก็เป็นหมออยู่ หรือเป็นอะไรสักอย่างที่โรงพยาบาลกรุงเทพคริสเตียน หมอปานทิพย์ และหมอสหชาติ ได้ช่วยเหลือในเรื่องนี้มา ผมอยากจะเอ่ยนามทั้ง ๒ ท่าน ประกอบคุณความดีให้กับชาติบ้านเมือง

หมอมืออาชีพ คือหมอที่มีความรู้อย่างละเอียด ถูกต้อง ลึกซึ้ง ทันสมัย มีความสามารถในทางทักษะเป็นอย่างดียิ่ง รับผิดชอบต่อสังคมอย่างสูง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่แพทย์ ลูกศิษย์แพทย์ ผู้ป่วยและญาติ รวมทั้งบุคคลอื่นทั่วไป เป็นผู้ที่มีลักษณะดี

สง่า ผ่าเผย สะอาด อ่อนนุ่มถ่อมตน เป็นที่พึงของผู้ป่วยได้อย่างแท้จริง เป็นผู้ครองตน อยู่ในจรรยาบรรณของแพทย์อย่างเคร่งครัด ผู้มีเกียรติที่รักทั้งหลายโปรดสังเกตว่าที่ผม พูดทั้งหมดอาชีพ และหมอมืออาชีพมีซ้ำกันอยู่ ๒ เรื่อง คือ เรื่องจรรยาบรรณมีทั้งหมอ อาชีพและหมอมืออาชีพ ขอยกตัวอย่าง คุณหมอจรัส สุวรรณเวลา เป็นหมอที่ประพุดิต ตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผมอยากจะเรียนความในใจที่ประสบมาว่า ถ้าเราไม่สบาย เราป่วย พอหมอมาใจมันชักขึ้นขึ้นมาแล้ว อันนี้มันเป็นเรื่องค่อนข้างจะสำคัญ แล้วยังเป็นหมอ อาชีพและหมอมืออาชีพแล้วยิ่งดีใหญ่ ยิ่งเป็นสิ่งที่คนไข้ต้องการมาก ๆ โปรดอย่าน้อยใจ นะครับ ผมขอพูดถึงหมออีกประเภทหนึ่ง ผมเรียกหมอพวกนี้ว่าอาชีพหมอ คือหมอที่เป็น หมอเพราะว่าต้องการเงินเดือนไปเลี้ยงชีพเท่านั้นไม่ต้องการที่เป็นหมอที่ดี เป็นหมอ เชี่ยวชาญอะไร เหมือนครูสอนหนังสือกับเด็ก ครูบางคนเป็นครูอาชีพ แต่ครูบางคนที่ผมเรียกว่าอาชีพครู สอนไปตามหน้าที่สอนเสร็จก็กลับบ้าน ไปเล่นหวยบ้าง ผมเห็นหมอ ฝรั่งเศสมีเยอะที่ไม่ค่อยสนใจคนไข้ มีหน้าที่รักษาก็รักษาอย่างเดียว ผมขอเล่าให้ฟังเมื่อผม ไปตรวจร่างกายที่โรงพยาบาลแอมเมรี สหรัฐ หมอพบว่า ร่างกายผมขาดน้ำ พยาบาล เอาโด้กมาให้ผมกิน เธอวางขวดโด้กโครม และพูดเสียงท้าว ๆ ว่า ต้มให้หมด ไม่สนใจ ใยดี

มีอีกเรื่องหนึ่งใคร่ขอเรียนว่าพวกเราทุกคนที่เป็นหมอขอให้ยึดพระบรมราโชวาทพระ ราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไว้เป็นแนวทางมีหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนดี คน ไม่ดี จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้อย่างไร ช่วยเหลือประชาชนได้อย่างไร คนรวย จะทำอย่างไร คนจนจะทำอย่างไร ผมคิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์แก่หมอ นอกจากจะเป็น ประโยชน์ ผมคิดว่าการนำพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปฏิบัติ เป็นสิริมงคลแก่ตัวเอง ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ผุดผ่องจริง ๆ ไม่มีที่ติ ไม่มีตำหนิ รับสั่งมีแต่ ความบริสุทธิ์ ผุดผ่อง ไม่มีความลำเอียง ไม่มีความเข้าข้างหนึ่งข้างใด เพราะฉะนั้นผม คิดว่าถ้าเราน้อมรับเอาพระบรมราโชวาทพระราชดำรัส มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติก็ จะเป็นเรื่องที่ดีมาก เป็นสิริมงคลด้วย เพราะว่าหมอช่วยคนให้พ้นทุกข์ เป็นบุญเป็นกุศล เป็นเรื่องที่คนอื่นไม่ค่อยมีโอกาสเท่า เพราะฉะนั้นผมถึงขอขอบคุณเป็นส่วนตัวและ ก็เป็นส่วนรวมว่าเป็นหมอได้บุญ เป็นคนมีบุญด้วย ที่ท่านทั้งหลายเห็นผมมีสุขภาพดี เดียวนี้ก็เพราะว่าผมมีหมออาชีพและหมอมืออาชีพมาดูแล

ขออนุญาตพูดถึงเรื่องความรู้รักสามัคคี ทุกวันนี้เขาพูดแต่เรื่องสมานฉันท์ แต่ผมคิดว่าความรู้รักสามัคคีเป็นเรื่องที่หมอต้องการในระหว่างสถาบันหมอด้วยกัน อย่างหมอทำงานเป็นทีมผ่าตัดตั้ง ๒๐ คน ถ้าไม่รักสามัคคีคนไข้ก็ไม่รู้สึกตัว ไม่สนุกด้วย หมอเกษม องคมนตรี เคยปรารภให้ผมฟังว่าสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีคนอยู่ไม่กี่คน ที่ลูแก่อ่านาจ ทำให้คนทั้งโลกรบกันจริง ๆ ด้วย ฮิตเลอร์ก็เป็นหนึ่งในนั้น

ชาติบ้านเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใครก็ตามแม้เพียงแต่คิดจะยึดถือเป็นของตนเอง หรือของพวกของตนเอง เพื่อประโยชน์อันไม่ชอบธรรมต่อตนเอง หรือต่อพรรคพวกของตนเอง จะพบกับหายนะในที่สุด พระสยามเทวาธิราช จะปกป้องคุ้มครองคนดีของชาติบ้านเมืองเสมอ และจะสาปแช่งคนไม่ดีให้มีอันตกลูกชู้ได้ยากแสนสาหัสตลอดชีวิต

ผมเห็นจะต้องขอจบแค่นี้ ถ้าการบรรยายของผมมีประโยชน์ ผมก็ดีใจ แต่ถ้าการบรรยายแล้ว ทำให้ท่านมีจิตใจหม่นหมองใจ ผมก็ขอโทษด้วย

สวัสดิ์

ปาฐกถาพิเศษ

เรื่อง “การปลูกจิตสำนึกให้เกิดความสามัคคีปรองดองเพื่อรักษาและพัฒนาบ้านเมือง”

โดย : พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วันพุธที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

ขอขอบคุณ นายกรัฐมนตรีและนายภสภฯ อธิการบดีที่กรุณาเชิญให้มาพูดในวันนี้

ผมขอเรียนท่านทั้งหลายว่าผมเต็มใจอย่างยิ่งที่ได้มา เพราะว่าสถาบันนี้เป็นสถาบันที่มีชื่อเสียงและเป็นสถาบันที่เป็นเลิศทางวิชาการ เป็นที่นับถือ ยกย่อง ศรัทธาของคนในประเทศของเราและต่างประเทศ ที่ผมบอกว่าผมเต็มใจมีเหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือ นักศึกษาของสถาบันนี้ล้วนแต่เป็นเด็กหนุ่ม เด็กสาวของชาติบ้านเมืองของเรา เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อชาติบ้านเมือง พอเด็กเหล่านี้เติบโตขึ้นมาจบการศึกษาแล้วก็ต้องไปพัฒนาชาติบ้านเมืองของเราอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้น ผมถือว่าเด็กไม่ว่าสถาบันนี้หรือสถาบันไหนก็ล้วนแต่มีความสำคัญต่อชาติบ้านเมืองของเราด้วยกันหมดทั้งสิ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของเรา ของอธิการบดี ของอาจารย์ทั้งหลาย และของผมด้วย ของทุกท่านที่จะดูแลเขาให้ดีที่สุด ดูแลเขาให้เป็นคนดีของชาติบ้านเมืองให้ได้ แต่จะเป็นคนดี คนไม่ดี คนเก่ง คนไม่เก่ง ก็อยู่ที่ตัวของเขาเองด้วย อยู่ที่พวกเราด้วย อยู่ที่สิ่งแวดล้อมของชาติบ้านเมืองเราด้วย เพราะฉะนั้นเขาเป็นกำลังสำคัญต่อชาติบ้านเมืองของเรา ผมขอย้ำอีกทีว่า เรามีส่วนบกพร่อง ถ้าเราไม่สามารถทำให้เด็ก ๆ เหล่านี้เติบโตขึ้นมาเป็นคนดีของชาติบ้านเมือง ผมเต็มใจอีกประการหนึ่ง เพราะว่าหลายปีแล้วผมไม่เคยมาที่นี่และไม่เคยมาพูดที่นี่เลย นอกจากตามเสด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นที่ให้โอกาสผมมาพูดนั้น ผมรู้สึกว่าได้ทำคุณประโยชน์ให้สถาบันนี้บ้าง เป็นโอกาสที่ผมได้ตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน

หัวข้อที่อธิการบดีกำหนดไปเป็นหัวข้อที่น่าสนใจมาก เพราะว่าเป็นเรื่องของความต้องการมุ่งไปสู่ความดีความสามัคคีปรองดองในชาติบ้านเมืองเรา การที่จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดอง ต้องมีเครื่องยึดเหนี่ยว หรือสิ่งยึดเหนี่ยวให้เราเกิดความรัก ความปรารถนาดี รู้ว่าความสามัคคีปรองดองจะเป็นประโยชน์ต่อเราอย่างไร ต่อชาติบ้านเมืองอย่างไร สิ่งแรกที่ผมมองเห็นที่จะยึดเหนี่ยวให้ระลึกถึง และประกอบคุณงามความดีเพื่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองในชาติบ้านเมืองของเรา คือความรักชาติ คนเราถ้ารักและปรารถนาดีต่อสิ่งใด ก็จะทำในสิ่งที่ดีต่อสิ่งเหล่านั้น เหมือนอย่างพวกเราสมาชิกของสถาบันนี้รักสถาบันนี้ก็ย่อมมุ่งมั่นที่จะทำความดีให้เกิดประโยชน์แต่สถาบันนี้ เพราะฉะนั้น สิ่งที่เรายึดเหนี่ยวก็คือสิ่งดี ๆ เมื่อกี้ ผมพูดถึงการรักชาติ ผมขอเล่าให้ฟังว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ เราทำสงครามที่เรียกว่าสงครามอินโดจีน ตอนนั้นผมเป็นนักเรียนนายร้อย ปีที่ ๓ แล้วเขาขอให้ออก เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่เรียกร่องขอคืนแดนคืน ผมไม่คิดว่าท่านที่นั่งอยู่ในที่นี้จะเกิดทัน การเรียกร่องคืนแดนคืน เกิดขึ้น เพราะว่าพวกเราเห็นว่าดินแดนนั้นเคยเป็นของเรามาก่อน ที่ผมยกมาพูดให้ฟังนั้นเพื่อให้รู้ถึงความรักชาติของคนไทยในเวลานั้น เราจะเห็นว่าการรักชาติในการเรียกร่องคืนแดนคืน มีทั่วไปในประเทศเรา ทุกคนลุกขึ้นมาว่าเราต้องร่วมมือกัน เราต้องพร้อมเพรียงกัน เพื่อที่จะเรียกร่องคืนแดนคืน ไม่มีที่ไหนแตกแยกออกไปเลย เมื่อผมเคลื่อนย้ายหน่วยทหารออกจากกรุงเทพฯ ไปยัง อรัญประเทศเพื่อจะข้ามไปปอยเปต คนไทยทั้งสองข้างทางรถไฟที่เราเคลื่อนย้ายไปมีใบหน้าแจ่มใส และให้กำลังใจกัน ทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน เป็นสิ่งที่หาได้ยากแสดงให้เห็นว่าความสามัคคีปรองดองที่เกิดขึ้นนั้น ทุกคนยึดเหนี่ยวในความรักชาติในขณะนั้น ถึงขณะนี้ ๖๖ ปีมาแล้ว ทุกอย่างก็เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ เข้ามาทุกสิ่งโดนสั่งสอนว่าโลกาภิวัตน์เป็นอย่างไรสิ่งต่าง ๆ ก็พัฒนาไป ทั้งในทางที่ดีบ้าง ในทางที่ไม่ดีบ้าง สมควรบ้าง ไม่สมควรบ้าง คล้าย ๆ ว่าเราไม่มีจุดรวมที่จะให้พวกเรายึดเหนี่ยวเพื่อความสามัคคีปรองดอง แต่จริง ๆ แล้ว เรามีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พวกเราจะยึดเหนี่ยวเพื่อชาติบ้านเมืองของเรา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นทุกอย่างของเรา เป็นพ่อ เป็นครู เป็นผู้ปกครอง เป็นผู้ช่วยเหลือคนไทยทุกคน เป็นศูนย์รวมความรักสามัคคีปรองดองของชาติบ้านเมืองของเรา เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายที่นี่หรือ

ที่ฟังอยู่ที่อื่น คิดไม่ออกว่าจะสามัคคีปรองดองเพื่ออะไร ก็ขอโปรดตอบตนเองว่า พวกเราจะสามัคคีปรองดองกันเพื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้มีคุณอันประเสริฐต่อชาติบ้านเมืองของเรา

อธิการบดีให้หัวข้อมาว่า “การปลูกจิตสำนึกให้เกิดความสามัคคีปรองดองเพื่อรักษาและพัฒนาบ้านเมือง” มีคำอยู่ ๒ คำ ในที่นี้คือคำว่า ปลูก กับ ปลูก เห็นจะต้องมาอยู่คู่กัน เหมือนเราปลูกต้นไม้ก็อยากให้ต้นไม้เจริญงอกงาม เหมือนเราหลับก็ต้องปลูกให้ตื่น ปลูกในสิ่งที่คิดให้ตื่นขึ้นมา ให้เกิดความกล้าแข็ง อย่างไรก็ตามคำ ๒ คำนี้เวลาใช้ต้องใช้พร้อม ๆ กันคือทั้ง ปลูก และ ปลูก เมื่อตะกี้ ผมพูดถึงความรักชาติ ผมยกตัวอย่างให้เห็นอีกเรื่องหนึ่ง คือ สมัยที่ผมเป็นนักเรียนนายร้อย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๑ เรามีวิธีสอนให้รักชาติ สมัยนั้นเรียกว่าทันสมัยมาก นักเรียนนายร้อยก่อนนอนต้องสวดมนต์เสร็จแล้วต้องเปล่งวาจาว่า “ชาติของเราเป็นไทยอยู่ได้จนทุกวันนี้ เพราะบรรพบุรุษของเรา เอาเลือด เอาเนื้อ เอาชีวิต และความลำบากยากเข็ญเข้าแลกไว้ เราต้องรักษาชาติ เราต้องบำรุงชาติ เราต้องสละชีพเพื่อชาติ” สิ่งเหล่านี้คือวิธีทั้งปลูกและปลูก

ส่วนคำว่าจิตสำนึก คนไทยเราเข้าใจง่าย ไม่จำเป็นต้องพูดถึงว่าเป็นอย่างไร

ความสามัคคีปรองดองคืออะไร ก็คงเข้าใจความหมายกัน แต่ถ้าดูจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว สามัคคี แปลว่า ความพร้อมเพรียงกัน ร่วมมือร่วมใจกัน ส่วนความปรองดอง คือ ประนีประนอม ไม่แก่งแย่งกัน ตกลงกันด้วยไมตรีจิต ทุกวันนี้ในชาติบ้านเมืองของเรามีความไม่สามัคคีปรองดองกัน บางส่วนบางภาค มีความแตกแยกกันเห็นได้ชัดเจนพอสมควร มีการกล่าวหากันไป กล่าวหากันมา ไม่มีใครยอมใคร ไม่มีกรรมการตัดสินและไม่มีอนุญาโตตุลาการ เพราะฉะนั้น เพื่อตอบสนองความต้องการของอธิการบดีในเรื่องของการปลูกจิตสำนึกของคนไทยให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันเพื่อรักษาและพัฒนาบ้านเมืองอันเป็นที่รักของเราจริง ๆ ดังที่ผมกล่าวแล้วว่า หากคนเรารักอะไรสักอย่างแล้ว เช่น รักบุตร รักภรรยา รักบิดามารดา รักครู อาจารย์ เราก็ต้องทำแต่สิ่งดี เพื่อให้กับคนที่เรารักมีความสุข มีความเจริญ มีความพัฒนา เรื่อง

ปลูกจิตสำนึก เป็นเรื่องค่อนข้างยาก แต่อย่างไรก็ตามเป็นสิ่งที่เราจะต้องปฏิบัติให้มั่นคง และยั่งยืน แน่นอน มิฉะนั้น ผลสัมฤทธิ์ของความสามัคคีปรองดองก็จะไม่เกิดขึ้น ผมขอเรียนด้วยความเห็นส่วนตัวทั้งหมดที่จะพูดวันนี้ว่า คนไทยทั้งหมดมีหน้าที่ที่จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองเพื่อรักษาและพัฒนาชาติบ้านเมือง ควรจะทำอะไรบ้าง เราควรทำดังต่อไปนี้

๑. ต้องยึดมั่นใน**ความเสียสละ** เพื่อให้ท่านทั้งหลายเข้าใจชัดเจนมากขึ้น ผมขออัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้ไว้เนื่องในวันข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๘ เกี่ยวกับความเสียสละ ความตอนหนึ่งว่า “ข้าราชการผู้ปฏิบัติบริหารงานของแผ่นดิน จะต้องตระหนักในการเสียสละอันได้แก่ การสละสำคัญสองประการ คือสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ยิ่งใหญ่ และเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัวประการหนึ่ง กับสละความคิดจิตใจที่ต่ำทรามต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง จึงจะเป็นที่เชื่อถือ คือไว้วางใจของทั้งปวง และสามารถดำรงตำแหน่งหน้าที่อย่างมีเกียรติศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงตลอดไป” ข้อนี้พวกเราน่าจะจำและนำไปปฏิบัติเรื่องของการเสียสละ ๒ ประการคือ เสียสละเพื่อส่วนรวม และเสียสละจิตใจที่รู้สึกไม่ดี อีกประการหนึ่ง Winston Churchill เขาเป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศอังกฤษ สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่มาที่ไปก็คล้าย ๆ นายกรัฐมนตรี สุรยุทธ์ฯ คือเขาไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎร แต่เขาถูกเชิญให้มาเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะควีน (Queen) เห็นว่า เขาเป็นคนที่เหมาะสม เขาได้พูดถึงเรื่องการเสียสละว่า “We make a living by what we get, we make a life by what we give.” แสดงว่าจำเป็นต้องเสียสละต่อชาติบ้านเมือง นายกรัฐมนตรี สุรยุทธ์ฯ ก็คล้าย ๆ นายกรัฐมนตรี Churchill ที่ถูกเชิญให้เป็น เพื่อชาติบ้านเมือง และได้พูดไว้ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ว่า สงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้น เพราะความอยากมีอำนาจของคนไม่ถึง ๑๐ คน คน ๑๐ คนนี้สามารถทำให้คนทั้งโลกรบกันเป็นเวลาหลายปี เพราะอยากมีอำนาจ เมื่อผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมไม่มีความรู้สึกว่ามีอำนาจ มันเป็นเรื่องตลกดูให้เราทำโน้นทำนี่ ผมจึงเห็นว่าอำนาจเราไม่ควรจะมีมากนัก (ขอยกย่ที่พูดนอกเรื่อง)

๒. ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ สุจริต ต่อตนเอง และเราต้องสามารถทำให้คนรอบข้าง
เกิดความซื่อสัตย์ สุจริตด้วย ขอยกทศพิธราชธรรม คือธรรมของพระราชชา ข้อที่ ๑๐ ว่า
อวิโรนะ แผลตามความหมายว่า ความไม่คลาดธรรม

๓. ยึดมั่นในกฎหมาย และศีลธรรม ใช้กฎหมาย ปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่ใช่ช่อง
โหว่ของกฎหมายเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง และพวกพ้อง ต้องมีศีลธรรมในการปฏิบัติตน
ตามกฎหมาย

๔. ยึดมั่นในคุณธรรม และจริยธรรม ๒ สิ่งนี้ สำคัญที่สุด คุณธรรม คือ คุณงาม
ความดี ส่วนจริยธรรม คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ซึ่งทุกคนจะต้องมีในตัวตน
คุณธรรมนั้น คนดีเท่านั้นถึงจะมีได้ ส่วนคุณธรรม จริยธรรม คนไม่ดีเขาไม่ยอมมี ไม่
อยากได้ เพราะฉะนั้น เราต้องทำให้คนไทยทุกคนอยากมีคุณธรรม และจริยธรรม โดย
เฉพาะผู้บริหาร ถ้าไม่มีคุณธรรม จริยธรรม หรือไม่ยึดมั่นแล้วก็บริหารไม่ได้ ถ้าบริหาร
ได้ก็ไม่ดี บริหารดีแต่ไม่สุจริตอีก คนดีคือคนที่ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน

๕. ยึดมั่นในความเป็นธรรม อย่างน้อยต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย ความเป็น
ธรรม หมายถึงความยุติธรรมด้วย ความยุติธรรมคือความไม่มีอคติ ๔ (รัก โกรธ กลัว เกลา)
ความเป็นธรรม ต้องดูที่มาตรฐานในการทำหน้าที่ คนที่มีความเป็นธรรมจะต้องมี
มาตรฐานเดียว ไม่ใช่ทำอะไรตามใจชอบ หรือมีหลายมาตรฐาน นอกจากนั้นจะต้อง
ไม่มีระบอบพรรคพวก พี่น้อง หรือเพื่อประโยชน์อันไม่ชอบธรรม ทำอะไรไม่ถูกต้องตาม
กฎหมาย ความเป็นธรรม ปัจจุบันเราจะได้ยินคำว่า **ล้างบาง**

๖. ยึดมั่นในความโปร่งใส ในการปฏิบัติต้องสะอาด หมดจด ไม่มีมลทิน ไม่มีฝ้า
แต่ทำยาก คนมีกิเลส คนใจไม่แข็งพอก็ทำไม่ได้ คนที่ไม่ยึดคำสอนของพระพุทธศาสนา
ก็ทำไม่ได้ เพราะทุกศาสนาคงสอนเหมือนกัน พระพุทธเจ้าสอนให้มีหิริ (ความละอายต่อ
บาป) มีโอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่อบาป) เพื่อให้มีความโปร่งใส จำเป็นที่พวกเราจะ
ต้องยึดถือ

๗. พวกเราต้องเข้าใจในค่านิยมที่ดีและถูกต้อง คนรวยไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี และคนจนไม่จำเป็นต้องเป็นคนไม่ดี ความจนไม่ใช่เป็นเครื่องวัดความดี ความเลว ไม่ใช่เครื่องวัดไอคิว อีคิว แปลกแต่จริง คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าความร่ำรวยสามารถสร้างชื่อเสียงเกียรติยศได้ สามารถสร้างฐานะได้ จึงเร่งสร้างความร่ำรวยกันมาก ต้องคิดให้ตึ้นะครับชื่อเสียง เกียรติ อยู่ที่ความดี ไม่ใช่อยู่ที่ความร่ำรวย คนจนก็มีเกียรติ มีชื่อเสียงได้ ที่จริงเราต้องยกมือไหว้คนดี แต่เราไม่ยกมือไหว้คนรวย แต่ไม่ดี

๘. ผมเข้าใจว่าทุกคนทำงานย่อมมีข้อผิดพลาด ไม่ว่าจะระมัดระวังอย่างไรแล้วก็ผิดพลาดได้ เพราะฉะนั้น การยอมรับผิด ขอโทษ ให้อภัยซึ่งกันและกัน ปรับความเข้าใจกัน หันหน้าเข้าหากัน ไม่หวาดระแวงกัน มีความจริงใจต่อกัน เป็นเรื่องที่จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองได้ ผมคิดว่าเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งอย่างหนึ่งที่จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดอง ก็คือ พวกเราที่เป็นคนไทยต้องรักษาความเป็นไทย ถ้าเราเห็นว่าเราคือคนไทยด้วยกันอยู่ภายใต้ร่มโพธิ์ร่มไทรของชาติ ศาสนา หรือต่างศาสนาก็ไม่เป็นไร และมีพระมหากษัตริย์องค์เดียวกัน เราก็มีความเป็นไทยเท่าเทียมกัน เสมอกัน เราก็ไม่มีความทะเลาะกัน

๙. ต้องเข้าใจว่า ความมั่นคงของรัฐเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดอง บางคนอาจจะมองไม่เห็นว่าคุณสมบัติของรัฐจะเกี่ยวข้องได้อย่างไร แต่เกี่ยวข้องกับความสามัคคีปรองดองกันเยอะ โลกภิวัตน์เข้ามาทำให้สังคมเพี้ยน แปรเปลี่ยน ผมคิดว่าคนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้างก็โกรธกัน ปัญหาภาคใต้ที่พวกเราดูแลอยู่อย่างเต็มที่ บอกเราหลายอย่าง บอกถึงความสามัคคีปรองดอง บอกถึงความ เป็นไทย บอกถึงความ เป็นธรรม บอกความรู้สึกรักชาติของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีความเห็นหลากหลาย

๑๐. ต้องยึดมั่นในการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน วลีนี้พูดมาประมาณ ๒๐ กว่าปีแล้ว เมื่อพูดใหม่ ๆ คนก็ไม่ได้ให้ความสนใจเท่าไร แต่เดี๋ยวนี้พอมมีคนสนใจบ้าง ผมคิดว่า การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินเป็นเรื่องที่จำเป็นในการทำให้เกิดความสามัคคีปรองดอง ก็มีคนถามบ่อย ๆ ว่า ทำอย่างไรที่จะตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ผมก็บอกว่า ต้องเป็นคนดี สติครับ เป็นคนดีอย่างเดียวก็เป็นการตอบแทนบุญคุณได้เยอะแล้ว

๓. ผู้นำต้องรู้ปัญหา เข้าใจปัญหา เข้าได้ แก่เป็น อย่างเช่น เรื่องความยากจน ที่รัฐบาลนายกฯ สุรยุทธ์ฯ กำลังเร่งรีบจะทำให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมโดยเร็ว ผู้นำจะต้องสนใจในเรื่องนี้ด้วย

๔. ผู้นำจะต้องมีน้ำใจ มีสปิริต

๕. ผู้นำต้องใช้อำนาจเป็นธรรม ไม่ยึดติดกับอำนาจ ไม่หลงอำนาจ

๖. ผู้นำต้องรู้จักพอ ต้องเข้าใจในทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง พอเพียง

นี่คือทั้งหมดผมคิดเองว่าผู้นำที่จะทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองในชาติบ้านเมือง ควรจะมีคุณลักษณะดังที่กล่าวแล้ว

อธิการบดี และท่านทั้งหลายที่ผมพูดมาทั้งหมดไม่ใช่วิชาการ ส่วนมากผมได้มาจากประสบการณ์ ตั้งแต่เกิดจนถึงปัจจุบัน จึงนำมาเล่าให้ฟัง จะนำไปอ้างอิงก็คงใช้ไม่ได้เท่าไร เพราะไม่เป็นวิชาการ ข้อความต่อไปนี่ผมคิดขึ้นมาว่า “ชาติบ้านเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ใครก็ตาม แม้เพียงแต่คิดจะยึดถือเป็นของตัวเอง หรือของพรรคพวกตนเอง เพื่อประโยชน์อันไม่ชอบธรรมต่อตนเอง หรือต่อพรรคพวกของตนเอง จะพบกับความหายนะในที่สุด พระสยามเทวาธิราชจะปกป้องคุ้มครองคนดีของชาติบ้านเมืองเสมอ และจะสาปแช่งคนไม่ดีให้มีอันต้องตกทุกข์ได้ยากแสนสาหัสตลอดชีวิต” ข้อความนี้คือที่ผมเชื่อมั่น แต่ผมอยากให้ท่านทั้งหลายฟัง และนำไปคิดเอาเองว่าน่าจะดีหรือไม่ น่าจะเชื่อถือได้หรือไม่ได้

ผมหวังว่าการพูดวันนี้คงมีคุณค่าบ้างสำหรับสถาบันนี้ถ้าเพื่อทำให้เสียเวลาก็ขอโทษ
ขอบคุณ

รายนามคณะกรรมการอำนวยการมูลนิธิรัฐบุรุษ ๒๕๔๙

ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
ศ.นพ.ประสพ รัตนากร
นายชาติรี ไสภณพนิช
คุณหญิงวรรณ สิริวัฒนภักดี
นายวิระ รมยะรูป
พลเอกนพ พิณสายแก้ว

ประธานกิตติมศักดิ์
ประธานคณะที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา
ที่ปรึกษา

๑. พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์
๒. พลเรือเอก ประเจตน์ ศิริเดช
๓. ดร.ฮาซวี เตาลานนท์
๔. นายอภิชาติ รมยะรูป
๕. พลเอกพงษ์เทพ เทศประทีป
๖. พลโท ศรุต นาควัชร
๗. พลอากาศเอก หม่อมราชวงศ์ศิริพงษ์ ทองใหญ่
๘. พลเรือเอกวิเศษฐ การุณยวนิช
๙. ดร.เจริญ สิริวัฒนภักดี
๑๐. ท่านผู้หญิงชนัตต์ ปิยะอุย
๑๑. ร้อยตำรวจโทฉัตรชัย บุญยะอนันต์
๑๒. หม่อมหลวงตรีทศยุทธ เทวกุล
๑๓. นายยงศักดิ์ คณาธนะวณิชย์
๑๔. นางกัลยาณี ลีอิสสระนุกุล
๑๕. นายติลก มหาดำรงกุล
๑๖. พลเอก เอกจิตต์ ติณสูลานนท์
๑๗. นายชนะศักดิ์ ยิวบูรณ์
๑๘. พลเอก เรืองโรจน์ มหาศรานนท์
๑๙. พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์
๒๐. พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน

ประธานกรรมการอำนวยการ
รองประธานกรรมการ (๑)
รองประธานกรรมการ (๒)
เหรียญ
เลขาธิการ
กรรมการประชาสัมพันธ์
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ
กรรมการ

เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน

ขอแสดงความสูง // ล่ง ฎากท่ท
ล่อบความ ส่นารทท ล่ ๑๓๑๑๑๑๑

ทล.๑. ส.

“ **ชื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี** ”

สวัสดิ์ปีใหม่ ๒๕๕๐

ตั้งเจตนารมณ์อุดมการณ์
จะทำงานเพื่อส่วนรวมสร้างสรรค์
ให้อัศจรรย์เป็นเป็นนิรันดร์
จงรักภักดีต่อแผ่นดิน
พรปีใหม่ให้ท่านบรรดาล
ตั้งเจตนารมณ์มุ่งมั่น
ถวายสักการะรู้แต่ภูมินทร์
อย่ารู้สิ้นสุขสันต์ทุกท่านเทอญ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

คุณบดี คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมอบของที่ระลึกแก่ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในการแสดงปาฐกถา พิเศษ เรื่อง "หม้ออาชีพ หม่อมอาชีพ" ที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๙

คณาจารย์และกรรมการสมาคมศิษย์เก่าแพทย์จุฬาลงกรณ์ร่วมต้อนรับ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ และ ศ.นพ.ประสพ รัตนากร ประธานคณะที่ปรึกษามูลนิธิรัฐบุรุษ

सानใจไทย สู้ใจใต้

หนังสือลำดับที่ ๔๔ สงวนลิขสิทธิ์ โดยมูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์
เผยแพร่โดย คณะกรรมการส่งเสริมกิจการวม มูลนิธิรัฐบุรุษ ฝ่ายอำนวยการมูลนิธิรัฐบุรุษ
เลขที่ ๘๔ ถนนอยู่ทองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๖๒๘-๕๒๒๖-๗ โทรสาร ๐-๒๖๒๘-๕๒๓๑